

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş–Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3 Intézet / Tanszék	Magyar és Általános Nyelvészeti Tanszék
1.4 Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Magyar nyelv és irodalom (mellékszak)

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve		LLM2221 Magyar nyelv II.: Lexikológia és szemantika						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve				dr. Csomortáni Magdolna egyetemi adjunktus dr. Németh Boglárka egyetemi adjunktus				
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve				dr. Csomortáni Magdolna egyetemi adjunktus dr. Németh Boglárka egyetemi adjunktus				
2.4 Tanulmányi év	1	2.5 Félév	2	2.6 Az értékelés módja	Vizsga	2.7 A tantárgy típusa	Tartalma szerint	DS
							A tantárgy jellege (kötelező/választható/faktultatív)	K

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszámja)

3.1 Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium	2
3.4 A tantervben szereplő össz-óraszám	56	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium	28
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					26
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					15
Szemináriumok / házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					23
Konzultáció					2
Vizsgák					4
Más tevékenységek.....					
3.7 Egyéni munka össz-óraszám	70				
3.8 A félév össz-óraszám	126				
3.9 Kreditszám	5				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	-
4.2 Kompetenciabeli	-

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> Előadóterem, vetítő, PC, hangfal
5.2 A szeminárium lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> Szemináriumi terem, vetítő, PC, hangfal

6. Elsajátítandó kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<p>C1.1 A fogalmak meghatározása, az általános nyelvészeti szaknyelv jellegzetességeinek felismerése és példázása; a humántudományok interdiszciplináris elemzési módszereinek ismerete.</p> <p>C1.4 A nézetek és elméleti irányzatok kritikai megközelítése a nyelv tanulmányozása során.</p> <p>C1.5 Szóbeli vagy írásbeli szövegalkotás egy nyelvészeti témában, amely lexikailag és szintaktikailag árnyalt, következetes és jól formált.</p> <p>C2.2 A szóbeli vagy írásbeli üzenet és a kontextus kapcsolatának értelmezése, a tartalom érvelés technikáinak és felépítésének magyarázata anyanyelven, valamint románul/idegen nyelven.</p> <p>C2.5 Vitaindítók szervezése, egy esettanulmány előkészítése és megvédése.</p> <p>C3.1 A nyelvészeti alapfogalmak, szakterületek és módszerek, az anyanyelv szerkezetének és működésének szinkrón és diakrón szempontból való meghatározása és alkalmazása.</p> <p>C3.2 A mai nyelvi jelenségek ismerete és értelmezése. Az anyanyelv fő változásainak, valamint a normák és nyelvhasználatbeli különbségek ismerete.</p> <p>C3.3 Bármely szóbeli vagy írásbeli megnyilatkozás elemzése; az elméleti tudás gyakorlatba ültetése (az anyanyelv tanítása, a verbális kommunikáció megfigyelése és fejlesztése).</p> <p>C5.1 A mellékszak nyelvének fonetikai, lexikai és grammatikai leírása és a nyelvészeti alapfogalmak meghatározása.</p> <p>C5.2 A mellékszak nyelvének morfológiai, szintaktikai, szemantikai, pragmatikai kategorizációinak értelmezése, valamint a szóbeli és írásbeli megnyilatkozások elemzése-nyelvészeti fogalmak használatával.</p> <p>C3 – Az anyanyelv szóképzési jelenségeinek szinkrón (és szükséges esetekben diakrón) leírása.</p> <p>C3.2 – Egy lexikológiai projekt kidolgozása a mai magyar nyelv szóképzete témában a szinkrón és diakrón vizsgálat elveire alapozva; szóbeli vagy írásbeli szövegalkotás a lexikológia témájában, amely lexikailag és szintaktikailag árnyalt, következetes és jól formált.</p>
Általános kompetenciák	<p>CT1 A nyelv és irodalom szakterület szempontjainak használata figyelembe véve a szakmai etikát.</p> <p>CT2 Kapcsolatteremtés csoportban; interperszonális kommunikáció és szerepvállalás.</p>

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • A lexikológia és lexikográfia alapkérdéseinek bemutatása az általános és szakmai kompetenciák megalapozása, fejlesztése céljából. • A hallgatók megismerkednek a szemantika alapjaival és vizsgálati módszereivel.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • A mai magyar nyelv lexikális jelenségeinek szinkronikus leírása a diakroniához való illeszthetőség módszertani elvének alapján. • A lexikon mában megragadható fejlődési tendenciáinak, nyelvi normabeli és nyelvhasználati különbségeinek a feltárása. • A lexikológia elméleti kategóriáinak, vizsgálati szempontjainak, elveinek, módszereinek, a lexikográfiai koncepcióknak a gyakorlati alkalmaztatása. • Az önkifejezés és szerepvállalás, a szakmai kapcsolatteremtés megalapozása. A tantárgy célja megismertetni a hallgatókat a nyelvi jelentés legérdekesebb és legkutatottabb problémáival, jelenségeivel úgy, hogy mindeközben arra is rálátást nyerjenek, hogy a különböző szemantikai irányzatok milyen megközelítéseket alkalmaznak e jelenségek magyarázatára. Az órák célja az alább felsorolt jelenségek ismerete és értő vizsgálata, ennek eredményeképpen a hallgatók általános képet kapnak a szó- és mondatjelentés legfontosabb kérdéseiről, és ezáltal elmélyíthetik a nyelvtudomány céljaira, módszereire és elveire vonatkozó általános tudásukat is.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Lexikológia		
1. Bevezetés.	Előadás, szemléltetés	
2. A szó és a szókészlet.	Előadás, szemléltetés	
3. A szókészlet és a szótár. A szótártan paradigmaváltása.	Előadás, szemléltetés	
4. A szókészlet kronológiai tagolódása 1.	Előadás, szemléltetés	
5. A szókészlet szociolingvisztikai tagolódása 1.	Előadás, szemléltetés	
6. A szókészlet frazémái.	Előadás, szemléltetés	
7. A szókészlet változásai.	Előadás, szemléltetés	
Bibliográfia		
Bokor József: A szókészlettan és a szótárírás. In: A. Jászó Anna (főszerk.): <i>A magyar nyelv könyve</i> . Bp., 2007. 161-196. https://edoc.pub/a-magyar-nyelv-knyve-pdf-free.html		
Fóris Ágota: <i>Szótár és oktatás</i> . Pécs, 2002. Fóris Ágota: <i>Szótár és oktatás</i> . Pécs, 2002. https://mek.oszk.hu/01800/01890/		
Groza, Livi: <i>Elemente de lexicologie</i> . București, 2015.		
Zsemlyei János, <i>A mai magyar nyelv szókészlete és szótárjai</i> . Kolozsvár, 1996.		
Szemantika		
1. Bevezető beszélgetés, gyakorlatok	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
2. Jelentés és jelentéstan. Jelentésfelfogások	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
3. Szemantika vs. pragmatika	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
4. Poliszémia és homonímia	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
5. A jelentésváltozás	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
6. Időszerkezet és eseményszerkezet	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
7. A szemantika helye a nyelvészeti diszciplínák között. Szemantikák	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
Bibliográfia		
Kenesei István 2011. Jelentések. In uő: <i>A nyelv és a nyelvek</i> . Akadémiai Kiadó, Budapest, 142–55.		
Kiefer Ferenc 2006. A mondat külső időszerkezete. In uő: <i>Aspektus és akcióminőség. Különös tekintettel a magyar nyelvre</i> . Akadémiai Kiadó, Budapest, 16–21.		
Németh Boglárka 2012. A magyar aspektusrendszer. In uő: <i>Az aspektus a magyar nyelvben</i> . Tinta Könyvkiadó, Budapest, 78-110.		
Pethő József 2004. <i>Jelentéstan</i> . Bölcsész Konzorcium, Budapest, 9–105.		

8.2 Szeminárium	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Lexikológia		
1. Bevezetés.	Kiselőadás, megbeszélés, szemléltetés, kooperatív oktatási módszer	
2. Az értelmező szótár. A köznyelvi szókészlet.	Kiselőadás, megbeszélés, szemléltetés, kooperatív oktatási módszer	
3. A tájszótár. A nyelvjárási szókészlet.	Kiselőadás, megbeszélés, szemléltetés, kooperatív oktatási módszer	
4. A tulajdonnévi szótár. A tulajdonnévkincs.	Kiselőadás, megbeszélés, szemléltetés, kooperatív oktatási módszer	
5. A szakszótár. A szakszókészlet.	Kiselőadás, megbeszélés, szemléltetés, kooperatív oktatási módszer	
6. Az online szótár.	Kiselőadás, megbeszélés, szemléltetés, kooperatív oktatási módszer	
7. Összefoglalás.	Kiselőadás, megbeszélés, szemléltetés, kooperatív oktatási módszer	
Bibliográfia		
Bokor József: A szókészlettan és a szótárírás. In: A. Jászó Anna (főszerk.): <i>A magyar nyelv könyve</i> . Bp., 2007. 161-196. https://edoc.pub/a-magyar-nyelv-knyve-pdf-free.html		
Fóris Ágota: <i>A magyar terminológia helyzete és fejlesztésének feladatai napjainkban</i> . http://www.matud.iif.hu/06jun/15.html		
Gaal Péter: <i>Onlineszótár-használat Magyarországon (OHM) egy kérdőíves szótárhasználati felmérés eredményei –</i> http://alakalmazottnyelvtudomany.hu/wordpen/wp-content/uploads/Gaal_P.pdf		
Pusztai Ferenc: <i>Egynyelvű szótáraink és a nyelvhasználat</i> . Nyr. 2012. 370-378.		
Pusztai Ferenc: <i>Leíró lexikográfiánk változó és változatlan feladatai</i> . MNy. 1994. 413-421.		
Sólyom Réka: <i>Neologizmusok a mai magyar szókészletben</i> . http://docplayer.hu/10145163-Neologizmusok-a-mai-magyar-szokeszletben.html		
Zsemlyei János, <i>A mai magyar nyelv szókészlete és szótárjai</i> . Kolozsvár, 1996.		
Szemantika		
1. Jelek	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
2. Jelentéstípusok	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
3. Szinonímia, antonímia és ellentmondás	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
4. A jelentésmező és a fogalmi hierarchia	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és	

	példákkal; közös elemzés	
5. Az igei argumentumszerkezet és a tematikus szerepek	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
6. Aspektus	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
7. Összefoglalás, felkészülés a vizsgára	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
Bibliográfia		
<p>Kenesei István 2011. Jelentések. In uő: <i>A nyelv és a nyelvek</i>. Akadémiai Kiadó, Budapest, 142–55. Kiefer Ferenc 2006. A mondat külső időszerkezete. In uő: <i>Aspektus és akcióminőség. Különös tekintettel a magyar nyelvre</i>. Akadémiai Kiadó, Budapest, 16–21. Németh Boglárka 2012. A magyar aspektusrendszer. In uő: <i>Az aspektus a magyar nyelvben</i>. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 78–110. Pethő József 2004. <i>Jelentéstan</i>. Bölcsész Konzorcium, Budapest, 9–105.</p>		

9. A szakmai területek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvadásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával

Az ARACIS kritériumainak megfelelően, az intézet/a tanszék együttműködik a szakmai és a társadalmi-gazdasági szférák képviselőivel, különösképp a megyei tanfelügyelőségekkel.

10. Értékelés

A tevékenység típusa	10.1 Értékelési szempontok	10.2 Értékelési módok	10.3 Ennek aránya a végső jegyben
10.4 Lexikológia előadás	Lexikológia: A lexikológiai, lexikográfiai ismeretek logikus rendszere Az elméleti és gyakorlati ismeretek pontossága, adekvát alkalmazása A terminológia ismerete Kritikai attitűd	Vizsga / 70%	Lexikológia: 50% Szemantika: 50%
10.4 Szemantika előadás	A megbeszélte jelenségek ismerete. A bemutatott szemantikai jelenségek megfelelő példázása és a nyelvi adatok megfelelő azonosítása és elemzése Logikus, koherens szövegfelépítés, a fogalmak helyes használata. Három feladatlap önálló megoldása és elküldése.	Az írásbeli vizsgadolgozat és a házi feladatok pontozása. / 70%	
10.5 Lexikológia szeminárium	Lexikológia: A lexikális elemzés, a lexikális és etimológiai szempontokat követő szöveg- és korpuszelemzés, a szótárhasználat kompetenciája	Teszt / 30%	

10.5 Szemantika szeminárium	A bemutatott szemantikai jelenségek megfelelő példázása és a nyelvi adatok megfelelő azonosítása és elemzése	Az aktív részvétel és az írásbeli feladatok pontozása. / 30%	
10.6 Minimális követelmények			
<ul style="list-style-type: none">• A szemantikai alapfogalmak ismerete, azonosítása, meghatározása és helyes használata a tudományterület által vizsgált jelenségek elemzésében.• Három szemantikai feladatlap önálló megoldása és elküldése.• Lexikológia: A tanulmányi eredmények értékelése 10 (tíz) és 1 (egy) közötti egész érdemjegyekkel történik. Az 5 (ötös) érdemjegy igazolja a minimális tantárgyi kompetenciák megszerzését, a vizsgán való átmenést.			

A kitöltés időpontja 2024.04.04.	Az előadásért felelős tanár aláírása Václav	A szemináriumért felelős tanár aláírása Václav
Az intézeti jóváhagyás időpontja 2024.04.12.	Az intézetvezető aláírása Bencs Attila	
A dékáni jóváhagyás időpontja	A felelős dékánhelyettes aláírása	A kar pecsétje